

”לַבְּנֵינָהּ שֶׁל הַלֵּבָה”

סיכום הלכות שבת שנאמרו בשבת בישיבה מפי מו"ר רה"י
מלאכת בישול (חלק י"ב) – שימוש במכשיר אדים בשבת

הפרדה בין אוכל לפסולת וממילא הפעולה לא שייכת למלאכת זורה.

היום נעסוק בהתייחסות ההלכתית מצד מלאכת בישול.

מכשיר האדים הינו כלי ראשון המחובר לחשמל, בדומה למיחם חשמלי, והוספת המים לתוכו אסורה מדאורייתא. אמנם, מכיוון שההלכה מתייחסת לקטן כחולה שאין בו סכנה יש להתיר על ידי גוי². אולם מה יהיה הדין במקרה שאין גוי? האם יהיה מותר להוסיף מים למכשיר האדים? האם יש חילוק בין מים חמים לקרים? בין מים שבושלו מערב שבת למים שלא עברו תהליך של בישול?

הוספת מים קרים שלא נתבשלו קודם השבת - פעולה זו אסורה מדאורייתא מכיוון שהוספת מים אלו למכשיר תגרום להם להגיע לחום של יד סולדת.

הוספת מים קרים שנתבשלו קודם השבת - למדנו שלדעת השלחן ערוך והרמ"א יש בישול אחר בישול בלח, ומכיוון ששפיכת המים למכשיר תביאם לחום יד סולדת, גם בזה ישנו איסור תורה.

הוספת מים רותחים למכשיר - דינו של מכשיר האדים הוא ככלי ראשון וכן גם דינם של המיחם/ הפלטה החשמלית. יש לברר

במהלך זמן חורף עסקנו ביסודות הלכות בישול בשבת. היום נעסוק בשאלה מעשית ונראה כיצד יש לפסוק לאור היסודות שלמדנו.

בבתים רבים בישראל נוהגים להשתמש במכשיר אדים. מכשיר זה עוזר לטיפול בקשיי נשימה והוא מצוי במיוחד בבתים עם ילדים קטנים. ישנם שני סוגי מכשירים: מכשיר אדים קרים - מפזר אדים קרים ופחות נפוץ. מכשיר אדים חמים - מפזר אדים חמים ונפוץ יותר. בבואנו להתייחס לשימוש במכשיר זה בשבת אנו מוצאים שני¹ נושאים: א) מלאכת זורה - פיזור האדים לחלל החדר דומה לאופן זריית הפסולת מהחיטים. ב) מלאכת בישול - מיכל המים מחזיק כמות מוגבלת שאינה מספיקה לכל השבת, לכן יש לדון אם מותר להוסיף בשבת מים לתוך המכשיר? שאלה זו שייכת דווקא במכשיר האדים החמים מכיוון שחום המנוע מחמם את המים הנוספים ומביאם לחום יד סולדת, וזו שאלה השייכת למלאכת בישול.

מצד מלאכת זורה כתבו הפוסקים להתיר מכיוון שלא רואים את האדים ויש מקום לומר שזה לא מקרי זורה. בביאור הלכה בסוף סימן שיט מביא תשובת רבי עקיבא איגר המתיר שפיכת מים כיוון שכולו פסולת ואין כאן זורה והוא הדין בזה שאפשר לראות את האדים כאוכל, ואין כאן

² אמירה לגוי מותרת במקרה של חולה שאין בו סכנה גם במלאכה דאורייתא. (סימן שכח, סעיף יז).

¹ ישנו גם דיון מצד הלכות 'מוקצה' אך בזה לא נעסוק היום.

מים תוך כדי החיבור לחשמל גורמת לחמום האלקטרודה והוי איסור. ובנוסף, ברגע שמרים את ה'ראש' של המכשיר בכדי להוסיף את המים גורם לניתוק המעגל החשמלי ואסור לחזון איש מצד סותר/בונה.

לכן, יש לחבר את מכשיר האדים לשעון השבת ולכוון מערב שבת שהמכשיר יפסיק את פעולתו לזמן קצר⁶ ובזמן הזה יהיה ניתן להוסיף את המים החמים בהתאם לנכתב לעיל. אין לעשות הפסקה ארוכה בפעולת המכשיר מכיוון שיש לחשוש שהמים ירדו לחום הנמוך מיד סולדת ואז יש לחוש לבישול אחר בישול.

האם מותר לערות רותחים מכלי ראשון לתוך כלי ראשון אחר³?

יש שכתבו⁴ בדעת השלחן ערוך שכיוון שבמהלך המעבר בין הכלים יורדת יכולת המים לבשל מכפי שהיתה כשהיו בכלי הראשון, זה מקרי מצטננים, ומפני שאחר כך המים חוזרים ומתחממים למצב הראשון אזי יש לאסור (המים ירדו מדרגת כלי ראשון ל'עירווי' ואחר כך חזרו לדרגת כלי ראשון). מאידך, לדעת רוב הפוסקים הדבר יהיה מותר אם המים נשארים בכל התהליך מעל לחום של יד סולדת. יש לציין שזו לא מחלוקת שלחן ערוך- רמ"א, אלא מחלוקת בדעת השלחן ערוך עצמו⁵. לדעת הרמ"א עצמו כאשר המים עדיין חמים בשיעור יד סולדת אין בהם בישול.

הגרש"ז אוירבעאך זצ"ל התיר להוסיף לסיר החמין (המבושל כל צרכו) מים אפילו על ידי כוס שמולאה מהמיחם, ונראה שהוא הדין במקרה דידן.

יוצא שלפי רוב הפוסקים יהיה מותר להוסיף מים רותחים למכשיר האדים, ולדעת הגרש"ז אוירבעאך הדבר יהיה מותר אפילו על ידי כוס שמולאה מן המיחם. אולם לדעת הסוברים שאין להוסיף מים רותחים לסיר החמין, לכאורה, יש מקום לומר שגם הוספת מים למכשיר האדים תהיה אסורה.

יש לציין שלכולי עלמא אסור להוסיף מים למכשיר האדים מחובר לחשמל משום שיש במכשיר אלקטרודה (-גוף חימום) והוספת

³ מציאות דומה היא הוספת מים רותחים ממיחם לסיר החמין שעל האש.

⁴ זוהי דעת הגר"ע יוסף זצ"ל.

⁵ הגרב"צ אבא שאול זצ"ל בשו"ת אור לציון חלק ב, פרק יז סעיף ח אסר לכתחילה אך כתב שלנוהגים כמקילין יש על מי לסמוך.

⁶ זיז אחד (היינו רבע שעה).

